

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/169-17>**Буткевич О. В.**кандидат економічних наук,
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9583-0960>**Butkevich Oksana**

Economics and Technology Institute Robert Elworthy

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОВИМИ ПЛАТЕЖАМИ

У статті здійснено дослідження впливу цифрових технологій на організацію обліку розрахунків за податковими платежами. Зазначено, що ця ділянка обліку є однією з найскладніших. Наведено основні програмні продукти які використовуються підприємствами при організації обліку розрахунків за податковими платежами, а саме: технології Artificial intelligence (штучний інтелект), Big Data (великих даних), Cloud technologies and computing (хмарних технологій і обчислень), Blockchain (блокчейн). Розглянуто переваги та недоліки їх застосування. Доведено, що використання цифрових технологій при організації обліку розрахунків за податковими платежами є запорукою покращення податкової дисципліни підприємства, що у сукупності із правильно розробленою і формалізованою обліковою політикою підприємства дозволяє запобігти витратам щодо сплати штрафів та інших видів фінансових санкцій, які накладаються фіскальними органами.

Ключові слова: організація обліку, облікова політика, digital-технології, податкові платежі, податкова звітність.

THE INFLUENCE OF DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF TAX CALCULATIONS

The article examines the impact of digital technologies on the organization of accounting for tax payments. It is noted that this area of accounting is one of the most difficult, which determines the relevance of the study of the impact of digital technologies on the organization of accounting for tax payments. The research methodology is based on general scientific methods of cognition: logical, systemic, induction, deduction, analysis. Any company seeks to optimize their size and avoid penalties when making calculations for tax payments. However, in practice, most companies do not pay due attention to the development and implementation of the necessary procedures for optimizing tax calculations. A prerequisite for the optimal tax policy of the enterprise is a rationally developed accounting policy. Formalization of accounting policy is carried out by approving the Order on accounting policy. When forming this internal regulation, it is expedient to single out the section "Organization of accounting for settlements with the budget for tax payments", which discloses the method of accounting for calculations of a tax or fee depending on the nature and specifics of the enterprise, its industry characteristics Of the Tax Code of Ukraine. In this section of the accounting policy of the enterprise it is expedient to include the Working plan of accounts and the schedule of document flow. The final stage of the organization of the account of calculations with the budget on tax payments is drawing up of the tax reporting and its representation. At this stage, the use of digital technologies can significantly reduce the time spent on filling out the appropriate forms of tax reporting, and their submission. The main software products used by modern enterprises in the organization of accounting for tax payments include: technology Artificial intelligence (artificial intelligence), Big Data (big data), Cloud technologies and computing (cloud technology and computing), Blockchain (blockchain). The use of digital technologies in the organization of accounting for tax payments is the key to improving the tax discipline of the enterprise, which in combination with a properly designed and formalized accounting policy of the enterprise avoids the cost of fines and other financial sanctions imposed by fiscal authorities.

Keywords: accounting organization, accounting policy, digital technologies, tax payments, tax reporting.

JEL classification: M40

Постановка проблеми. У системі бухгалтерського обліку розрахунки за податковими платежами є однією з найскладніших ділянок. Здебільшого це пов'язано з тим, що законодавча база податкових розрахунків зазнає постійних змін. Крім того, впровадження цифрових технологій у облікові процедури також призводить до трансформацій у організації обліку. Саме це і обумовлює актуальність дослідження впливу цифрових технологій на організацію обліку розрахунків за податковими платежами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації обліку розрахунків за податковими платежами були і є предметом дослідження багатьох вчених і науковців, таких як Т. Бурова [1], І. Волошенюк [2], Г. Давидов [8], В. Драчук [3], Л. Кононенко [4], О. Кушніренко [5], О. Магопєць [6], Н. Новак [7], В. Савченко [11], Н. Шалімова [9] та інші. Віддаючи належне здобуткам цих авторів, слід зазначити, що питання впливу digital-технологій на організацію обліку розрахунків за податковими платежами потребують подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу digital-технологій на організацію обліку розрахунків за податковими платежами.

Виклад основного матеріалу. Будь-яке підприємство прагне при здійсненні розрахунків за податковими платежами оптимізувати їх розмір та уникнути штрафних санкцій. Проте, на практиці більшість підприємств не приділяють належної уваги розробці і впровадженню необхідних процедур щодо оптимізації податкових розрахунків.

Так, передумовою оптимальної податкової політики підприємства є раціонально розроблена облікова політика. Формалізація облікової політики здійснюється шляхом затвердження Наказу про облікову політику. При формуванні цього внутрішнього регламенту є доцільним виокремити розділ «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами», у якому розкрити методику обліку розрахунків за тим чи іншим податком чи збором в залежності від характеру та специфіки діяльності підприємства, його галузевих особливостей які визначені відповідно до положень Податкового кодексу України [10]. До цього розділу облікової політики підприємства є доцільним включити Робочий план рахунків (зазначити рахунки (субрахунки) кожного податку (збору) (64, 65, 70, 90.....)) та графік документообороту.

Заключним етапом організації обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами є складання податкової звітності та її подання. Сьогодні формування саме податкової звітності займає у працівників обліково-аналітичного апарату значно більше часу ніж складання усіх інших форм звітності. Крім того, існуючі форми податкової звітності є недосконалими (спостерігається дублювання інформації, значна кількість додатків, що подаються одночасно з податковими деклараціями, не містять суттєвої інформації, та використовується лише як допоміжні таблиці) і потребують удосконалення. Враховуючи той факт, що сьогодні відбувається трансформування ведення обліку (у тому числі і формування та подання податкової звітності) під впливом цифрових технологій, при оптимізації форм податкової звітності є необхідним це врахувати.

Застосування digital-технологій при організації обліку розрахунків за податковими платежами дозволяє значно скоротити затрати часу як на заповнення відповідних форм податкової звітності, так і на їх подання. Крім того, використання цифрових технологій в обліку призвело до виникнення безпаперового обліку, застосування якого актуалізує необхідність забезпечення верифікації і валідації електронних документів. Для досягнення цього зазначені модулі або вбудовуються у відповідне програмне забезпечення або надаються як сервіс в on-line. Це дозволяє здійснювати перевірку валідності за електронно-цифровим підписом, ідентифікаційним кодом, номером банківського рахунку IBAN тощо.

Застосування цифрових технологій при організації обліку розрахунків за податковими платежами дозволяє підвищити якість, точність та достовірність облікових даних за рахунок їх автоматичної підтримки. Це дозволяє підвищити якість та зменшити час на формування та подання податкової звітності. Крім того, використання цифрових технологій дозволяє здійснювати формування податкової звітності у режимі реального часу. Процес подання податкової звітності жорстко

регламентується положеннями Податкового кодексу та забезпечений відповідними програмними продуктами. Так, при поданні Форми № Д 4 до територіального органу Державної фіскальної служби України більшість підприємств використовують М.Е. DOC IS. Подання податкової звітності більшість підприємств здійснюють за допомогою програми «Арм – звіт плюс», звітність за розрахунками з ЄСВ – за АРМ «Єдиний внесок».

Державна фіскальна служба України при організації обліку розрахунків за податковими платежами пропонує використовувати автоматизовану систему «Єдине вікно»; електронний кабінет платника податкових платежів у режимі 24/7/365; систему автоматичного відшкодування ПДВ; електронний чек; електронний акциз тощо.

Організація обліку передбачає вибір комп'ютерного і програмного забезпечення. Сьогодні відбувається стрімкий розвиток технологій Artificial intelligence (штучний інтелект), Big Data (великих даних), Cloud technologies and computing (хмарних технологій і обчислень), Blockchain (блокчейн) тощо. Ці технології здійснюють суттєвий вплив на організацію бухгалтерського обліку, у тому числі і на організацію обліку розрахунків за податковими платежами.

При організації обліку розрахунків за податковими платежами є доцільним звернути увагу на технологію Cloud technologies and computing, використання якої забезпечить:

- скорочення витрат на обслуговування інформаційної технології (скорочення витрат на технічне та програмне забезпечення, утримання ІТ-спеціалістів, зменшення паперового та запровадження електронного документообігу);
- більш високий рівень доступності та безпеки;
- більш якісне резервне копіювання і аварійне відновлення.

Крім того, використання Cloud technologies and computing забезпечує тісний зв'язок з органами Державної фіскальної служби України, що забезпечує можливість контролювати нарахування і сплату податкових платежів у режимі реального часу.

Отже, використання Cloud technologies and computing при організації обліку розрахунків за податковими платежами дозволить сконцентрувати технічні обчислювальні ресурси, ІТ-фахівців та програмне забезпечення у загальній «хмарі», що дозволить підвищити прозорість обліку, зменшити трудомісткість формування податкової звітності та контрольних заходів.

Перспективним напрямом оптимізації організації обліку розрахунків за податковими платежами є використання технології Blockchain, який є розподіленою базою даних, що складається з окремих блоків, які з'єднані у безперервний ланцюжок. Кожний окремий блок Blockchain обов'язково містить у собі тимчасову мітку і посилання на попередній блок.

Використання технології Blockchain суттєво змінює і саму процедуру обліку – «зникає необхідність у веденні первинної документації, тому що всі факти господарського життя відразу знаходять відображення в блокчейне» [4, с. 208].

Застосування комп'ютерних технологій та програмних продуктів при організації обліку «змінює зміст та організацію праці облікового персоналу, зокрема змен-

шується кількість ручних операцій з обробки первинних документів, забезпечує систематизацію облікових показників. Облікова праця стає більш творчою, такою що спрямована на організацію та удосконалення процедур бухгалтерського обліку» [4, с. 207].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Застосування цифрових технологій при організації обліку розрахунків за податковими платежами є запорукою покращання податкової дисципліни підприємства, що у сукупності із правильно розробленою і формалізованою обліковою політикою підприємства дозволяє запобігти витратам щодо сплати штрафів та інших видів фінансових санкцій, які накладаються фіскальними органами.

Поширення цифрових технологій призводить до трансформації організації обліку і оподаткування, змінюються традиційні підходи до системи обліку. Проте, традиційно «в системі бухгалтерського обліку здійснюється формування достовірної і повної фінансової звітності» [12, с. 30], але при організації обліку в умовах застосуванні цифрових технологій є необхідним подолати певний консерватизм традиційних систем обліку і оподаткування.

Основним недоліком використання цифрових технологій при організації облікових процедур є відсутність абсолютної конфіденційності. Тому, перспективою подальших досліджень є питання захисту облікової інформації в умовах застосування цифрових технологій.

Список використаних джерел:

1. Бурова Т.А. Організація обліку і аудиту основних податкових платежів в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 13. С. 18–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2014_13_6 (дата звернення: 21.04.2021).
2. Волошенко І.Є. Організація бухгалтерського обліку податкових розрахунків і платежів : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Харків, 2017. 24 с.
3. Драчук В.Ю. Розрахункові операції за податковими платежами як об'єкт обліку та аудиту. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2016. Т. 21. Вип. 3. С. 185–188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_3_43 (дата звернення: 27.04.2021).
4. Кононенко Л.В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2020. Вип. 1–2. С. 202–210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2020_1-2_19 (дата звернення: 29.04.2021).
5. Кушніренко О.А. Розрахунки за податками сільськогосподарських підприємств як об'єкт обліку і контролю. *Облік і фінанси*. 2017. № 2. С. 27–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2017 (дата звернення: 30.04.2021).
6. Магопєць О.А. Визначення сутності поняття «оподаткування» в контексті його сприйняття як соціального процесу. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*. Вип. 33. Кропивницький : ЦНТУ, 2018. С. 111–119.
7. Новак Н.П. Імплементация міжнародного досвіду обліку розрахунків за податками й платежами та застосування податкових важелів у вітчизняній практиці підтримки малого і середнього бізнесу. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2019. № 1. С. 89–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2019_1_18 (дата звернення: 30.04.2021).
8. Облікова політика : навч. посіб. / Г.М. Давидов, В.М. Савченко, О.В. Пальчук, та ін.; за заг. ред. Г.М. Давидова. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 364 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7357> (дата звернення: 27.04.2021).
9. Оподаткування юридичних осіб та аудит у сфері оподаткування [Текст] : навч. посіб. / І. К. Дрозд та ін. ; за ред. Н. С. Шалимової. Київ : СОБА, 2017. 523 с. : рис., табл. Бібліогр. С. 502–523. 300 прим. ISBN 978-966-97637-1-6
10. Податковий Кодекс України від 02.12.2010, № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 29.04.2021).
11. Савченко В.М. Інформаційне забезпечення податкового менеджменту. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2018. Вип. 1. С. 214–220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2018_1_25 (дата звернення: 27.04.2021).
12. Савченко В.М. Система бухгалтерського обліку як складова системи управління. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2010. Вип. 18(2). С. 27–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2010_18%282%29__7 (дата звернення: 27.04.2021).

References:

1. Burova T.A. (2014) Organization of accounting and audit of major tax payments in Ukraine [Organization of accounting and audit of major tax payments in Ukraine]. *Investitsi: praktika ta dosvid* [Investments: practice and experience], no. 13, pp. 18–21. Available at: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd> (accessed 21 April 2021).
2. Voloshenyuk I.Ye. (2017) *Orhanizatsiia bukhgalterskoho obliku podatkovykh rozrakhunkiv i platezhiv* [Organization of accounting of tax calculations and payments]. Abstract to PhD dissertation, Accounting, State University of Food and Trade of Kharkiv, Kharkiv. (in Ukrainian)
3. Drachuk V.Yu. (2016) Rozrakhunkovi operatsii za podatkovyimi platezhamy yak ob'iekt obliku ta audytu [Settlement transactions for tax payments as an object of accounting and auditing]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Ekonomika* [Bulletin of Odessa National University. Series: Economics], vol. 13(3), pp. 185–188. Available at: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhd> (accessed 27 April 2021).
4. Kononenko L.V. (2020) Orhanizatsiia obliku i audytu rozrakhunkiv za podatkami ta platezhamy v umovakh vykorystannia suchasnoho informatsiinoho zabezpechennia [Organization of accounting and audit of calculations for taxes and payments in terms of using modern information support]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky. Cherniv. torh.-ekon. in-t KNTEU* [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences. Cherniv. trade and economy Inst. KNTEU]. Chernivtsi: Vyd-vo ChTEI KNTEU, vol. I-II (77–78), pp. 202–211. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2020_1-2_19 (accessed 29 April 2021).
5. Kushnirenko O.A. (2017). Rozrakhunky za podatkami silskohospodarskykh pidpriemstv yak ob'iekt obliku i kontroliu [Calculations for taxes of agricultural enterprises as an object of accounting and control]. *Oblik i finansi* [Accounting and finance], vol. 2. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk (accessed 30 April 2021).

6. Mahopets O.A. (2018) Vyznachennia sutnosti poniattia «opodatkuvannia» v konteksti yoho spryiniattia yak sotsialnoho protsesu [Defining the essence of the concept of "taxation" in the context of its perception as a social process]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu: Ekonomichni nauky* [Scientific works of Kirovograd National Technical University: Economic Sciences], Kropyvnytskyi: TsNTU, vol. 33, pp. 111–119.

7. Novak N. P. (2019) Implementatsiia mizhnarodnoho dosvidu obliku rozrakhunkiv za podatky y platezhamy ta zastosuvannia podatkovykh vazheliv u vitchyzniani praktytsi pidtrymky maloho i serednoho biznesu [Implementation of international experience in accounting for taxes and payments and the use of tax levers in the domestic practice of supporting small and medium-sized businesses]. *Visnik Berdyanskogo universytetu menedzhmentu i biznesu* [Bulletin of Berdyansk University of Management and Business], no. 1, pp. 89–93. Available at: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb> (accessed 30 April 2021).

8. Davydov H.M., Savchenko V.M., Palchuk O.V., ta in. (2017) Oblikova polityka [Accounting policy]. Kropyvnytskyi: PP «Ekskliuzyv-System». Available at: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7357> (accessed 27 April 2021).

9. Drozd I.K., Shalimova N.S., Magopec O.A., Nazarova, G.B. (2017) *Opodatkuvannya yuridichnih osib ta audit u sferi opodatkuvannya* [Taxation of legal entities and audit in the field of taxation]. Kyiv: SOVA, 523 p. (in Ukrainian)

10. Podatkovij Kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] 02.12.2010, № 2755-VI (with amendments and additions). zakon1.rada.gov.ua. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page35> (in Ukrainian)

11. Savchenko V.M. (2018) Informatsiine zabezpechennia podatkovoho menedzhmentu [Information support of tax management]. *Tsentrlnoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky* [Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic sciences], vol. 1, pp. 214–220. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2018_1_25 (accessed 27 April 2021).

12. Savchenko V.M. (2010) Systema bukhhalterskoho obliku yak skladova systemy upravlinnia [Accounting system as a component of the management system]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Scientific works of the Kirovograd National Technical University. Economic sciences], vol. 18(2), pp. 27–33. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2010_18%282%29_7 (accessed 27 April 2021).